

UDK: 681.515:368:353.4(497.12)

Zaslужni prof. dr Šime I. Ivanjko,¹
Institut za osiguranje u Mariboru (IZO)

REGULISANJE DELATNOSTI OSIGURANJA U REPUBLICI SLOVENIJI

*Lex nihil frustra facit
(Zakon ne propisuje ništa bez razloga)*

Nakon osamostaljenja Republike Slovenije 1991. godine otpočeo je dinamičan razvoj delatnosti osiguranja. Taj je trend nadalje podržan reformom pravnog uređenja, te donošenjem brojnih novih propisa radi približavanja Slovenije EU, uz istovremeno utvrđivanje novih, savremenih pristupa organizovanju osiguravajućih društava i održavanju finansijske stabilnosti. U radu su predstavljeni osnovni pravni akti i postupci, doneti u proteklih dvadeset godina delovanja društava za osiguranje, koji su bili prekretnica u uređenju organizacije osiguravajućih kuća i njihovog poslovanja.

Ključne reči: *Slovenačko udruženje osiguravača, registri informativnih centara država članica EU, uređenje obaveznih osiguranja*

1. Uvod

Kao posebna privredna delatnost, osiguranje je uvek bilo predmet brojnih organizacionih, statusnih i obligacionih propisa. U nekadašnjoj zajedničkoj državi

---

¹ www.zavarovanje-osiguranje.eu; i-mejl: sime.ivanjko43@gmail.com

SFRJ, osiguranje je bilo i predmet uređenja u saveznom ustavu i u republičkim ustavima, koji su sadržali i osnovna načela o organizovanju osiguravajuće delatnosti u obliku osiguravajućih zajednica. Od usvajanja saveznog Zakona o osnovama sistema osiguranja imovine i lica godine 1976,² republike i pokrajine u SFRJ uređivale su određena pitanja vlastitim republičkim zakonima i propisima. Sve republike (osim Slovenije), kao i obe srpske pokrajine (Vojvodina i Kosovo), usvojile su sopstvene posebne zakone o obavljanju poslova osiguranja. Posebne odredbe o osiguranju sadržavao je i „Radnički ustav“, kako je popularno nazivan Zakon o udruženom radu.³

Krajem osamdesetih godina prošlog veka donet je Zakon o preduzećima⁴, a sa donošenjem Zakona o udruženom radu i sa amandmanom XIV Ustava SFRJ, koji se odnosio na osiguranje, bilo je moguće ustanoviti samostalne organizacije za obavljanje osiguravajućih poslova. Na osnovu pomenutog amandmana, donet je srazmerno liberalan, mada prilično nedorečen novi Zakon o osnovama sistema osiguranja imovine i lica,⁵ koji je omogućavao da se tadašnji delovi zajednica osiguranja organizuju u deoničarska osiguravajuća društva, uzajamna društva za osiguranje i mešovita osiguravajuća društva, koja su osnivala domaća i strana pravna i fizička lica.⁶

Pomenuti savezni zakon uređivao je i preoblikovanje tadašnjih zajednica osiguranja u samostalna deoničarska osiguravajuća društva po modelu osnivanja novih društva za osiguranje, s pravom upravljanja imovinom nekadašnjih zajednica osiguranja.

2. Počeci pravnog uređenja delatnosti osiguranja nakon osamostaljenja Slovenije

Po osamostaljenju Slovenije 25. juna 1991. godine, u saglasnosti sa Osnovnom ustavnom odlukom o samostalnosti i nezavisnosti Republike Slovenije, koju je Skupština Republike Slovenije usvojila 25. juna 1991, te u skladu s Ustavnim zakonom o sprovođenju pomenute ustavne odluke⁷, jugoslovensko

---

2 Službeni list SFRJ 24/76.

3 Službeni list SFRJ 11/88 i 40/89.

4 Službeni list SFRJ 77/88, 40/89, 46/90.

5 Službeni list SFRJ 17/90 i 82/90.

6 Prvo mešovito deoničarsko društvo za osiguranje, „Prima“ d.d. sa sedištem u Mariboru (danas, „Grawe“ d.d.) osnovano je 23. januara 1991. i posluje u svim novonastalim državama bivše SFRJ. Predlog za njegovo ustanovljenje dao je njegov saosnivač – autor ovog članka, koji je učestvovao i u izradi pomenutog saveznog zakona. Zakonsko uređenje mogućnosti ustanovljavanja mešovitih deoničarskih društava za osiguranje bilo je posledica toga što delovanje inostranih osiguravajućih društva u SFRJ nije bilo legalizovano.

7 Uradni list RS 1/1991.

zakonodavstvo postalo je republičko, što znači da je zakonodavstvo SFRJ do donošenja slovenačkog Zakona o društvima za osiguranje (Zakon o zavarovalnicah)⁸ godine 1994. organizovano na istoj zakonskoj osnovi kao do osamostaljivanja Republike Slovenije, s razlikom što su republički organi preuzeli nadležnost nekadašnjih saveznih organa SFRJ.

Zakon o društvima za osiguranje (ZZav) detaljnije je uređivao sledeće:

1. organizaciju deoničarskih društava za osiguranje i društva za uzajamno osiguranje
2. posredovanje u osiguranju i zastupanje, koje je određivao kao druge poslove osiguranja i propisivao obaveznu registraciju te pribavljanje odobrenja za obavljanje poslova posredovanja i zastupanja u osiguranju.⁹
3. načela finansijskog poslovanja (pravila o ulaganju novca, način izračunavanja granične solventnosti, način finansiranja, metod za izračunavanje matematičke rezerve, osiguravajuću tehničku rezervaciju, učešće u privrednim društvima, rezerve sigurnosti u uzajamnim društvima, platni promet i značaj sredstava životnih osiguranja).

Posebno su značajni uređenje prestanka rada društava za osiguranje i zaštita matematičkih rezervi (sredstva životnih osiguranja).

Obavljanje poslova osiguranja na osnovu ugovora o osiguranju bilo je uređeno Zakonom o obligacionim odnosima SFRJ iz 1978 godine¹⁰ (ZOO), i to u posebnom poglavlju koje uređuje ugovoro osiguranju (odčl. 897 dočl. 965). Zakon je regulisao opšta načela za imovinsko i životno osiguranje i sadržao posebne odredbe koje su se odnosile isključivo na imovinsko, odnosno životno osiguranje.

Osiguranje od odgovornosti bilo je zasebno uređeno kao posebna vrsta imovinskog osiguranja. Zakon nije uređivao transportna osiguranja niti osiguranja kredita. ZOO se primenjivao za osiguravajuće obligaciono pravo do donošenja slovenačkog Obligacionog zakonika (OZ).¹¹

ZOO se primenjivao na ugovore o osiguranju do donošenja slovenačkog OZ, koji je u oblasti uređivanja obligacionog prava u domenu osiguranja preuzeo devedeset odsto odredaba ZOO, pri čemu je uskladio terminologiju i posledice neblagovremenog plaćanja premije i skratio rokove za otkaz osiguranja i dr.

---

⁸ Uradni list RS 64/94.

⁹ Posao posredovanja i zastupanja u osiguranju, procene rizika za društva i procene rizika za osiguravanike, te posao obračunavanja i procene šteta i intelektualnog i tehničkog učinka u vezi s poslovima osiguranja i onim što ih prati, obavljaju i druga privredna društva, koja se bave ostalim poslovima u osiguranju, kao i samostalni preduzimači (50. član ZZav). Videti detaljnije u: *Šime Ivanjko, Zakon o zavarovalnicah s komentarom GV*, Ljubljana, 1996, str. 153–163, Uradni list RS 97/06 (prečišćeni tekst, koji je stupio na snagu 1. januara 2002).

¹⁰ Službeni list SFRJ 29/1978.

¹¹ Uradni list RS 83/2001.

3. Prilagođavanje pravne regulative osiguranja direktivama Evropske unije

ZZav je bio delimično usaglašen s rešenjima u drugim evropskim državama, premda je sadržao i institute koji su se od tih rešenja razlikovali.

Značajan korak za slovenačko osiguranje bilo je donošenje Zakona o ratifikaciji Evropskog sporazuma o pridruživanju (u nastavku Sporazum o pridruživanju) između Republike Slovenije na jednoj strani i Evropske unije na drugoj strani. Sporazum o pridruživanju predviđao je unifikaciju prava o osiguranju u metodama i mehanizmima koje priznaje Evropska unija. Odredbama čl. 85 Sporazuma o pridruživanju posebno je bila uređena uloga EU i Slovenije u prestrukturiranju osiguranja, poboljšanju državnog nadzora, nuđenju tehničke pomoći tadašnjem Uredu Republike Slovenije za nadzor u osiguranju (danas Agenciji za nadzor u osiguranju), pri sačinjavanju prevoda evropskih propisa na slovenački, prilikom razmene informacija i tokom razvoja revizijskih sistema.

Usklađivanje slovenačkog osiguranja sa osnovnim pravnim instrumentom EU moralo je biti izvršeno za dve odnosno tri godine nakon sačinjavanja sporazuma (ugovora). Dvogodišnji rok važio je za imovinska osiguranja i reosiguranja te za retrocesiju. Trogodišnji rok važio je za životna osiguranja nakon usvajanja sporazuma (prilog IX a).

U vezi sa prilagođavanjem osiguranja u Sloveniji neophodno je pomenuti usklađivanje ZZav sa evropskim direktivama koje se odnose na osiguranje – s prvom (73/239/EEC) i drugom direktivom (88/5357/EEC) na području imovinskih osiguranja te s prvom (79/267/EEC) i drugom direktivom (90/619/EEC) na području životnih osiguranja. U Evropskoj zajednici (sada EU) u prošlosti (1973–1992) doneto je deset osnovnih smernica za delatnost osiguranja s kasnijim izmenama i dopunama koje su u osnovi sledile pomenute direktive prve i druge generacije. Zakon nije bio u celosti usklađen s trećom direktivom iz oblasti životnih osiguranja (92/96/EEC), niti sa trećom direktivom neživotnih, to jest imovinskih osiguranja (92/49/EEC).

Osiguranje u Sloveniji je pre donošenja ZZav bilo usklađeno sa evropskim direktivama koje su se odnosile na osiguranje (prva direktiva – 73239 EEC, koja se ticala imovinskog osiguranja, i druga – 90/619/EEC, koja se odnosila na oblast životnog osiguranja).

U vezi s direktivama EU prve i druge generacije, u Sloveniji je najpre trebalo promeniti ZZav u pogledu učešća inostranog kapitala pri osnivanju društava za osiguranje, i izjednačiti inostrane deoničare s domaćim.

Naročito je bilo potrebno omogućiti pristup inostranim deoničarima da ustanovljavaju osiguravajuća društva koja su do tada bila u isključivom

domenu domaćih deoničara. Zakon je morao omogućiti ustanovljavanje podružnica inostranih društava (*right of establishment*) na osnovu slobodnog oblikovanja upravljanja, kao i obavljanje osiguravajuće delatnosti u drugoj državi članici (*freedom of services*) na osnovu odobrenja i nadzora domicilne države koja pripada sistemu (*single passport system*).

U EU je bilo prihvaćeno stanovište da osiguranje treba liberalizovati, konkurenciju ojačati a učinak te inovacije povećati. U sadržajima direktiva EU podvučena je bila potreba da se društvima za osiguranje koja imaju sedište u državi članici dozvoli da osnivaju podružnice u bilo kojoj državi unutar EU.

Za sva osiguravajuća društva u EU u suštini važe jednaka osnovna pravila za nadzor. Osiguraniku mora biti omogućeno da se osigura u ma kojoj članici EU. Društvima za osiguranje trebalo je dozvoliti neograničene metode prodaje. Nužno je bilo sprečiti privlačenje kupaca nedozvoljenim metodama. Nadzor je morao biti dovoljno blag da stimuliše inovacije. Posrednici u osiguranju morali su da imaju odobrenje za rad u svim zemljama članicama EU, pri čemu je trebalo razdvojiti razne vrste posrednika i zastupnika od organizacija koje obavljaju druge poslove osiguranja. Podaci o poslovanju društava za osiguranje morali su da budu na raspolaganju javnosti, dok je osiguravajuće društvo imalo pristup službenim informacijama u vezi sa osiguranjem kojima je raspolagala država.

U slučaju finansijskih teškoća ili stečaja osiguravajućeg društva svi osiguranici moraju biti u jednakom položaju, bez obzira na to iz koje države članice EU dolaze oni sami ili njihov agent posrednik.

Obligaciono pravo u osiguranju štiti pre svega osiguranika kao potrošača, mada nije nužno da taj odnos bude potpuno ravnopravan (treba upozoriti da za ugovor o osiguranju važi pravo države u kojoj je sedište osiguravajućeg društva – ako u vezi s tim nije posebno zaključen sporazum o primeni drugog prava). Poreske obaveze su različite iako ne smeju bitno da utiču na izbor osiguravajućeg društva. Svim strankama u osiguranju mora biti dozvoljeno da sredstva, to jest novac, prenose preko granica u okviru EU, što važi i za zamenu valuta.

Cilj direktiva EU u oblasti osiguranja jeste potpuna sloboda obavljanja poslova preko državnih granica, pod domicilnim nadzorom za sve vrste osiguranja. Treća generacija direktiva zasebno je posvetila pažnju finansijskoj stabilnosti i nadzoru.

Na osnovu Sporazuma o pridruživanju, u Sloveniji je donet Program prilagođavanja slovenačkog pravnog uređenja, koji je predviđao da Slovenija uskladi ZZav s novim zakonom do kraja 1998. ili 1999. godine. Taj bi zakon bio usklađen sa svim zahtevanim direktivama, osim onoga za šta Sporazum predviđa prelazno razdoblje od dve odnosno tri godine od njegovog donošenja.

4. Donošenje Zakona o osiguranju

Novi Zakon o osiguranju (Zakon o zavarovalništvu – ZZavar),¹² koji je u slovenački pravni poredak uneo sadržaj svih dotadašnjih direktiva EU iz oblasti osiguranja, donet je 2000. godine. Međutim, njegove brojne odredbe stupile su na snagu tek prvog maja 2004. godine, sa pristupanjem Slovenije Evropskoj uniji.

ZZavar je sproveo sledeće:

- ukinuo je razlike između domaćih i stranih društava za osiguranje, to jest domaća društva za osiguranje sa sedištem u Sloveniji izjednačio je s osiguravajućim društvima sa sedištem u drugim zemljama EU i posebno regulisao poslovanje stranih društava za osiguranje koja imaju sedišta u državama što nisu članice EU;
- dopustio je ustanovljavanje društava za osiguranje s kapitalom domaćih i inostranih deoničara;
- omogućio je delovanje inostranih društava sa sedištem u državama izvan EU isključivo preko podružnica;
- omogućio je poslovanje društava sa sedištem u zemljama članicama EU neposredno ili preko podružnica na području Republike Slovenije preko zastupnika osiguranja i posrednika;
- uredio je položaj i vrstu posrednika u osiguranju, odnosno zastupnika osiguranja, naročito postupak za pribavljanje potrebnih ličnih dozvola za obavljanje poslova posredovanja odnosno zastupanja u osiguranju koje se moraju zasnivati na dokazu da posrednici i zastupnici osiguranja poseduju potrebno znanje);
- liberalizovao je područje reosiguranja;
- jasno je opredelio visinu osnovnog kapitala za osiguravajuća društva;
- uredio je poslovanje s deonicama koje moraju glasiti na ime;
- uredio je postupak ustanovljavanja deoničarskih društava i uzajamnih osiguravajućih društava;
- propisao je obaveznu kolektivnu upravu u društvu za osiguranje bez razdvajanja među članovima uprave na one što imaju i one što nemaju slovenačko državljanstvo;
- uredio je unutrašnji i spoljašnji nadzor u radu društava za osiguranje i odredio položaj i postupak nadzora preko Agencija za osiguravajući nadzor;
- detaljnije je uredio odnos između društva za osiguranje i osiguranika sa stanovišta sigurnosti osiguranika kao potrošača;

---

¹² Zakon o zavarovalništvu – ZZavar (Uradni list RS 13/2000 od 17. 2. 2000)

- uskladio je terminologiju i uredio druga brojna pitanja koja su bila osnova za novo savremeno pravno uređenje delatnosti osiguranja u Sloveniji.

ZZavar je od svog donošenja 2000. godine, na temelju raznih primedaba i dopuna direktiva u osiguranju u EU, do sada više puta bio izmenjen, prerađen i dopunjen radi jasnijeg uređenja zajedničkih pitanja, uvođenja evra, dodatnih zdravstvenih osiguranja, novonastalih pitanja pri poslovanju i dr.¹³

Da je slovenačko osiguranje u proteklim godinama dobro uređeno, ukazuje činjenica da u vreme finansijskog sloma nijedno osiguravajuće društvo nije imalo finansijskih teškoća sa kojima se danas sreću druge finansijske organizacije i banke.

ZZavar je kao sistemski i osnovni zakon uticao na promene drugih propisa, donetih na osnovu odredaba tog pravnog akta. Tako su samo na osnovu ZZavar donesena 84 podzakonska propisa i njihove izmene i dopune, što su ih doneli različiti organi, naročito Agencija za osiguravajući nadzor. Takva dinamika stalnih promena i donošenja brojnih podzakonskih propisa ukazuje na značaj tog područja i jak nadzor nad poslovanjem svih organizacija u oblasti osiguranja.

5. Sporna vlasnička transformacija osiguravajućih kuća

Devedesete godine prošlog veka umnogome su bile u znaku rasprava o vlasničkoj transformaciji bivših osiguravajućih društava.¹⁴ Prvi zakon o vlasničkoj transformaciji osiguravajućih društava donet je 2000. godine,¹⁵ nakon brojnih interesno motivisanih rasprava među članovima rukovodstva tada najvećeg društva „Triglav osiguranje“ i pravnim licima kojima je još jugoslovenski Zakon o osnovama sistema osiguranja imovine i lica omogućio pravo na svojину kapitala bez titulara nekadašnjih osiguravajućih društava, a koje je bilo preneto na novonastala društva za osiguranje. Taj zakon nije stupio na snagu, jer je

---

¹³ Pogledati detaljnije primedbe i dopune i ispravke ZZavar, Ispravka Zakona o osiguranju ZZavar (*Uradni list RS* 9/2000 od 6. 10. 2000), Zakon o izmenama i dopunama Zakona o osiguranju – ZZavar-A (*Uradni list RS* 91/2000 od 6. 10. 2000), Zakon o izmenama i dopunama (*Uradni list* 21/02 od 11. 3. 2002), Zakon o javnim Agencijama – ZJA (*Uradni list RS* 52/02 od 14. 6. 2002, Odluka o ukidanju stava 3 čl. 29 Zakona o osiguranju, st. U-1-131/00-22 (*Uradni list RS* 29/03 od 21. 3. 2003, Zakon o porezu na dohodak pravnih lica – ZDDPO (*Uradni list RS* 40/04 od 20. 4. 2004), Zakon o izmenama i dopunama zakona o zdravstvenom osiguranju ZZavar-D (*Uradni list RS* st. 76/05 od 12. 8. 2005), Autentično izlaganje čl. 62 st. 4 Zakona o osiguranju (*Uradni list SR* 102/04), ZZavar-C, ZZavar-D, ZZavar-G, Zakon o zdravstvenoj zaštiti i zdravstvenom osiguranju.

¹⁴ O tadašnjim spornim pitanjima vidi detaljnije u: Franc Škufca, *Zavarovalništvo na Slovenskem od začetkov do danes*, SZZ, Ljubljana 2. Dopolnjena izdaja str. 275–280; Sašo Radovanović in Srečko Čarni, *Zgodovina zavarovalništva v Mariboru*, Kapital, Maribor, 2007, str. 124–129.

¹⁵ *Uradni list RS* 13/2000.

ukinut.¹⁶ Nakon njegovog ukidanja, iste godine donet je novi zakon o vlasničkoj transformaciji osiguravajućih društava koji se bazirao na novim polaznim tačkama u vezi sa dodelom udela kapitala bez titulara u imovini novih društava za osiguranje odnosno reosiguranje, s prenosom deonica izdatih za kapital bez titulara u kapitalu društava za osiguranje odnosno reosiguranje na staratelja, tj. na nova društva za osiguranje. Tako je uspostavljen način odlučivanja onoga koji ima pravo na deonice za kapital bez titulara, uz poštovanje prava lica što su pravo na deonice stekla već po odredbama čl. 123. i 123 a Zakona o osnovama osiguranja imovine i lica.¹⁷ Pomenuti zakon je deo kapitala bez titulara zadržao za fizičke osiguranike nekadašnje zajednice osiguranja. Naime, još je Zakon o vlasničkoj transformaciji delova zajednica osiguranja, donet 2008. godine, odredio deo kapitala na koji pravo imaju fizička lica osiguranici na osnovu uplaćene premije osiguranja. Na osnovu Zakona o vlasničkoj transformaciji zajednica osiguranja,¹⁸ Kapitalsko društvo penzijskog i invalidskog osiguranja d.d. prenelo je deo deonica u vlasništvo Zavoda za penzijsko i invalidsko osiguranje Slovenije (dalje u tekstu: ZPIZ), s jedinim ciljem: da se stvore dodatna sredstva za obavezno penzijsko i invalidsko osiguranje.

Značajnu ulogu u oblikovanju osiguranja ima i donošenje Zakona o društvu za osiguranje i finansiranje izvoza Slovenije. Društvo je ustanovljeno kao posebna finansijska organizacija za osiguranje i finansiranje izvoznih poslova te za obavljanje drugih poslova kojima se podstiču i pospešuju ekonomski odnosi. U toj organizaciji, pored Republike Slovenije, koja ima udeo od 51 odsto, saosnivači su društva i banke, zajednice i druga pravna lica sa sedištem u Republici Sloveniji. Ona su uplatila određeni deo svog osnivačkog kapitala, u skladu s aktom o osnivanju društva. Za pomorska osiguranja je pri uspostavljanju i uređenju osiguranja i zajednica značajno donošenje Pomorskog zakonika,¹⁹ tačnije članovi od 673. do 736. koji uređuju ugovor o pomorskom osiguranju. Ti članovi su u većini slučajeva preuzeti iz jugoslovenskog Zakona o pomorskoj i unutrašnjoj plovidbi.

---

¹⁶ Taj je zakon Ustavni sud ukinuo (Odluka br. U-I-117/00 od 19. 4. 2001, *Uradni list RS* 40/01 u Odl. US X, 77), jer je bio napisan izričito u interesu vodećeg tima „Triglav osiguranja“ d.d. Po mišljenju Ustavnog suda, zakonom su bila ugrožena prava deoničara koji su svoj udeo uplatili u novcu. Predlagač zakona želeo je da se jednako tretira kapital koji su uplatili novi deoničari i kapital koji je bio pripojen novim društvima za osiguranje iz bivših zajednica osiguranja.

¹⁷ *Službeni list SFRJ* 17/90 i 82/90.

¹⁸ *Uradni list RS* 44/a2 i 16/03 Odluka US

¹⁹ *Uradni list* 26/01, 21/02, 2/04, 49/06.

6. Uređenje obaveznih osiguranja

Nakon osamostaljenja Slovenije postali smo svesni brojnih opasnosti koje ugrožavaju pojedince u savremenom društvu.²⁰ U Sloveniji je, sve do donošenja prvog zakona o obaveznim osiguranjima u saobraćaju (Zakon o obveznih zavarovanjih v prometu – ZOZP),²¹ materija bila uređena u skladu sa Zakonom o osnovama sistema osiguranja imovine i lica SFRJ iz godine 1990.²²

Od 1994. godine obaveznost osiguranja u javnom saobraćaju uređuje ZOZP, koji je više puta bio izmenjen i dopunjen i koji, u skladu s brojnim direktivama EU, uređuje (1) osiguranje putnika u javnom saobraćaju od posledica nezgode, (2) osiguranje vlasnika vozila od odgovornosti za štetu nanесenu trećim licima, (3) osiguranje vlasnika aviona od odgovornosti za štetu nanесenu putniku, prtljagu, stvarima, trećim licima, (4) osiguranje vlasnika čamca od odgovornosti za štetu nanесenu trećim licima (5) isplatu odštete oštećenima koji su u saobraćaju pretrpeli štetu izazvanu neosiguranim ili nepoznatim vozilom. Zakon uređuje i posebnosti u sprovođenju osiguranja od automobilske odgovornosti zbog nezgoda koje su prouzrokovali stranci na području Republike Slovenije, odnosno koje u inostranstvu prouzrokuju vlasnici vozila registrovanih u Republici Sloveniji.

Zakon opredeljuje dužnost vlasnika tj. imaoца prevoznog sredstva da zaključi obavezno osiguranje pre no što to sredstvo počne upotrebljavati u saobraćaju. Obavezno osiguranje mora biti na snazi trajno, dokle je prevozno sredstvo u upotrebi. Nadzor nad tim da li vlasnik prevoznog sredstva ima zaključeno osiguranje vrše upravni registarski organi. Prevozno sredstvo se lako registruje i tako dobija odobrenje za rad samo pod uslovom da dokaže kako ima zaključeno potrebno osiguranje. Obavezna osiguranja se zaključuju na osnovu uslova osiguranja sličnih drugim osiguranjima, s tim da osiguravajuća društva uslove osiguranja moraju prijaviti Agenciji za osiguravajući nadzor, koja utvrđuje da li su ti uslovi u skladu sa zakonom.

Oštećeni u štetnim događajima koje je prouzrokovao nosilac obaveznog osiguranja mogu potraživati naplatu odštete neposredno od osiguravajućeg društva (*actio directa*) koje je sa osiguranikom zaključilo ugovor o obaveznom osiguranju. Onaj koji je prouzrokovao nezgodu odnosno osiguravajuće društvo nemaju pravo na prigovor da nisu ispunjeni potrebni uslovi za osiguravajuće pokriće iz ugovora o osiguranju. Po ZOZP, osiguravajuće društvo mora omogućiti zaključivanje ugovora o osiguranju automobilske

---

20 Šime Ivanjko, *Pravo osiguranja* – Poslovni institut za osiguranje Maribor, 2009, str. 259.

21 Zakon o obveznih zavarovanjih v prometu – ZOZP (*Uradni list RS* 70/94 od 11. 11. 1994)

22 Gordana Ristin, Tjaša Korbar, Sergej Simoniti, *Zakon o obveznih zavarovanjih v prometu s komentarjem*, Slovensko zavarovalno združenje, Ljubljana, 2008, str. 22.

odgovornosti takođe preko interneta i u skladu s posebnom uredbom Vlade Republike Slovenije. Ta odredba određuje način identifikacije stranaka u tom obliku zaključivanja osiguranja. U osiguranju od automobilske odgovornosti osiguravajuće društvo ima pravo da regresira isplatu odštete samo u zakonom predviđenim slučajevima, kada je regres ograničen na najviše 12.000 evra. Pomenuto ograničenje regresnog zahteva ne važi ako je šteta prouzrokovana namerno.

ZOZP posebno uređuje pravo povraćaja sredstava zavodu za penzijsko i invalidsko osiguranje za troškove lečenja i druge troškove, te uređuje osiguranje za štete nastale u drugim državama u skladu s multilateralnim sporazumom ili opštim pravilima, i to bez plaćanja dodatne premije.

Posebno je uređeno jedino plaćanje ličnih odšteta za štete prouzrokovane nepoznatim i neosiguranim vozilima, s tim da za tu vrstu šteta slovenačko osiguravajuće društvo jamči kao pravno lice sredstvima fonda za štete. Slovenija je, kao naslednica SFRJ, uključena u sistem zelene karte.²³

Radi efikasnijeg rešavanja odštetnih zahteva nastalih posle nezgoda iz upotrebe motornih vozila, u okviru Slovenačkog udruženja osiguravača (Slovensko zavarovalno združenje – SZZ) formiran je informativni centar koji sakuplja podatke iz registara saobraćajnih nesreća i vodi registar podataka koje nudi oštećenima kao pomoć pri dobijanju podataka iz registra informativnih centara drugih država članica EU.

Registar zavodi podatke o oznakama registarskih tablica, o vrstama, oznakama, tipovima, brojevima šasija odnosno karoserija vozila registrovanih u Republici Sloveniji, kao i o brojevima ili trajanju polise za osiguranje od automobilske odgovornosti registrovanih vozila. Registar zavodi i podatke o osiguranicima inostranih zajednica koji ta osiguranja zaključuju u Sloveniji itd. U toku prethodnih dvadeset godina neka obavezna osiguranja su izmenjena i dopunjena, a neka i nanovo uvedena. To važi naročito u oblasti obaveznih osiguranja od profesionalne odgovornosti. Tako su uvedena obavezna osiguranja od odgovornosti u Zakonu o advokaturi, Zakonu o notarijatu, Zakonu o izgradnji objekata, Zakonu o oružju, Zakonu o zdravstvenoj službi, Zakonu o lečenju, Zakonu o razvoju turizma, Zakonu o zaštiti okoline, Zakonu o osiguranju od odgovornosti za nuklearnu štetu, Zakonu o protivpožarnoj zaštiti,

---

²³ U vezi sa zelenom kartom, prilikom osamostaljivanja Slovenije nastali su problemi, naročito na italijanskoj granici jer ih italijanske vlasti nisu priznavale (zato što su slovenački vozači imali zelenu kartu koju je izdalo Udruženje osiguravajućih organizacija Jugoslavije u Beogradu). Takođe, pri prelasku austrijske i nemačke granice vozači su morali da plaćaju privremeno osiguravajuće pokriće. Autor ovog članka vodio je razgovor s nemačkim udruženjem osiguravača HUK – Verband (*Haftpflicht, Unfall, Kraftfahrt versichere-Veband*) u Hamburgu, tačnije s koordinatorom za zelenu kartu, gde mu je uspelo da se dogovori o privremenom priznavanju jugoslovenske zelene karte kao slovenačke.

Zakonu o elektronskom poslovanju, Zakonu o policiji itd. Po ZZavar, posrednik u osiguranju (samostalni preduzetnik i osiguravajuće posredničko društvo, te banka koja obavlja posredničke poslove u osiguranju) *mora* zaključiti obavezno osiguranje od odgovornosti za štetu prouzrokovanu pogrešnim savetovanjem u postupku zaključenja ugovora o osiguranju. To važi i za obavezno osiguranje od odgovornosti za posrednike u prometu nekretnina.

Zaključak

Osiguranje u Sloveniji je u proteklih dvadeset godina bilo predmet stalnog pravnog uređivanja i usaglašavanja sa EU, pri čemu je pravna struka odgovorila izazovima savremene organizacije i poslovanja osiguravajućih kuća i drugih učesnika na tržištu osiguranja. Pravni sistem se neprekidno unapređuje i razvija, tako da je neminovno prihvatanje savremenih tokova u svetu i uređenje osiguranja kako bi se odgovorilo potrebama današnjice.

Novim pravnim propisima uvode se nova pravila kojima se regulativa u Sloveniji približava evropskoj legislativi u organizovanju osiguranja i finansijske stabilizacije. Novim aktima u poslednjih dvadeset godina regulativa u vezi sa osiguranjem osavremenjuje osiguravajuća društva i čini ih prosperitetnim.

Literatura i pravni izvori

- Ivanjko, Š, Zakon o zavarovalnicah s komentarjem (Zakon o osiguravajućim društvima s komentarom), GV, Ljubljana, 1996, str. 153–163.
- Ivanjko, Š, Zavarovalno pravo (Pravo osiguranja), ZPI, Maribor, 2009, str. 259.
- Ivanjko, Š, Predpisi o obligacijskih razmerjih (Propisi o obligacionim odnosima), šesti zvezek, Zavarovanje premoženja in oseb (Osiguranje imovine i lica). Center za samoupravno normativno dejavnost, Ljubljana, 1981, str. 179.
- Obligacijski zakonik (Zakonik o obligacijama)
- Pomorski zakonik
- Radovanovič, S, Čarni, S, Zgodovina zavarovalništva v Mariboru (Istorija osiguranja u Mariboru), Kapital, Maribor, 2007, str. 124–129.
- Ristin, G, Korbar, T, Simoniti, S, Zakon o obveznih zavarovanjih v prometu s komentarjem (Zakon o obaveznim osiguranjima u prometu

s komentarom), Slovensko zavarovalno združenje (Slovenačko udruženje osiguranja), Ljubljana, 2008, str. 22, str. 275–280.

- Škufca, F, Zavarovalništvo na Slovenskem od začetkov do danes (Osiguranje u Sloveniji od početka do danas), s. SZZ, Ljubljana, 2. dopolnjena izdaja (2. dopunjeno izdanje)
- Zakon o obveznih zavarovanjih v prometu (Zakon o obaveznim osiguranjima u prometu)
- Zakon o zavarovalnicah (Zakon o osiguravajućim društvima)
- Zakon o zavarovalništvu (Zakon o osiguranju).

*Prevod sa slovenačkog: **Dužanka Kafol***